

A MAB FvB 22/2016. számú határozata

A *Budapesti Metropolitani Egyetem* (a továbbiakban: Egyetem) rektora 2016. március 29-én kelt, BKF/1581-F2/2016. iktatószámú levelével felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottsághoz (a továbbiakban: MAB) az Egyetem *vezetés és szervezés* mesterképzési szakjának párhuzamos programakkreditációs eljárását lezáró, 2016/1/VII/2/59. számú, nem támogató MAB határozat ellen. A felülvizsgálati kérelmet a MAB Felülvizsgálati Bizottsága (a továbbiakban: MAB FvB) bírálja el.

Előzmény: A MAB 2009/7/XII/31. számú határozata a vezetés és szervezés mesterképzési szak indítását az Egyetem jogelődjén, a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán nem támogatta. Ez ellen a határozat ellen a Főiskola felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelynek eredményeképp a MAB FvB a MAB határozatával egybehangozón a képzés folytatását nem támogatta (17/2010. számú FvB határozat). Tekintettel arra, hogy a szak a minisztertől ennek ellenére engedélyt kapott, a MAB a szakot a gazdaságtudományi képzések párhuzamos akkreditációs eljárása során ismételt vizsgálgatta.

Szakértői vélemény

A szakértői vélemény szövegében *dőlt* betűvel szedjük a MAB határozatnak megfelelő szövegrészét, álló betűvel a felülvizsgálati kérelem megfelelő szövegrészét, s **félkövérrel** az új szakértői vélemény szövegét.

A képzés tartalma

A MAB határozata szerint: „*A szakon részidejű, levelező képzést folytatnak magyar nyelven. A képzés két specializációt tartalmaz: üzletviteli tanácsadás, szervezeti mediátor. Nappali tagozaton a képzést a vizsgált időszakban egyszer sem indították.*

Az önértékelésben bemutatott tanterv minimális változásokat tartalmaz a szakindítási beadványban foglalt tantervhez képest. Változatlan a szervezeti mediátor specializáció tantárgyainak a kínálata. Továbbra is fennáll a MAB FvB megállapítása: »A szervezeti mediátor szakirány differenciált szakmai ismereteinek nincs mivel harmonizálnia«, vagyis – mivel a szervezeti mediátor specializáció a KKK-ban nem nevesített – a specializáció a KKK-ban nem szereplő ismereteket tartalmaz, a kimeneti kompetenciákkal sem harmonizálható. A mediáció természetesen megjelenhet, sőt kívánatos is, hogy megjelenjen a vezetés és szervezés szakon, azonban a specializáció, jellegéből adódóan, a KKK-ban nevesítettnél szélesebb területet fed le.»

Az Egyetem érvelése szerint: „A MAB minősítés a képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés több ponton problémás.

A szervezeti mediátor specializációval kapcsolatban pedig kifejezetten olyan ellentmondásos álláspontot képvisel, melynek tisztázása nélkül nem lehet megalapozott minősítést adni a specializációval, s ennek következtében a mesterképzéssel kapcsolatban. Szeretnénk erre a logikai hibára felhívni a döntéshozók figyelmét, s alátámasztani egyúttal egy megváltoztatott döntést, melyet fellebbezésünkben kérünk.

A MAB minősítésében kifogásolja, hogy a korábbi MAB véleményeket nem vette az intézményünk figyelembe. Sajnáljuk, ha ebben az elkészített Önértékelés tartalma félreérthető volt; most szeretnénk tisztázni a helyzetet, hogy ennek alapján legyen megítélhető a szak elfogadhatósága.

A vezetés és szervezés mesterszak képzési és kimeneti követelményei (továbbiakban: KKK) nagy hangsúllyal tartalmazzák az innováció képességének fontosságát. A KKK-ra vonatkozó rendeletben nem szerepelt, jelenleg sem szerepel a választható specializációk között a szervezeti mediátor specializáció. Ezzel együtt, a képzés számos tartalmi és kompetenciaátfedést biztosít a rendeletben meghatározott tartalmakkal, kétségtelenül új, innovatív, a korszerű vezetéselmélet és élenjáró gyakorlat tartalmait is beemelve a specializáció ismeretköreibe.

Míndezek alapján az indításkor (ma már kevésbé megítélhetően indokoltan, vagy sem) a Bizottság nem javasolta a szak indítását. Ugyanakkor a szak, a jelenlegi specializációkkal indítási engedélyt kapott a minisztertől (2010. május 13-ai keltezésű, 12738-1/2010. számú OKM határozat), s ettől fogva új helyzet állt elő. Az intézménynek, egy a rendeletben nem nevesített specializációval is rendelkező új szakot volt módja, feladata elindítani, működtetni, így ma nem minősíthető a szak tartalma kizárólag a rendelet mechanikus, formai megfelelése alapján. Ebben az esetben elegendő lett volna azt megállapítani, hogy a

specializáció nem szerepel a rendelet választható specializációinak felsorolásában. A határozat ismételt tartalmazta a következő megállapítást: »Változatlan a *szervezeti mediátor* specializáció tantárgyainak a kínálata. Továbbra is fennáll a MAB FvB megállapítása: 'A szervezeti mediátor szakirány differenciált szakmai ismereteinek nincs mivel harmonizálnia', vagyis - mivel a *szervezeti mediátor* specializáció a KKK-ban nem nevesített - a specializáció a KKK-ban nem szereplő ismereteket tartalmaz, a kimeneti kompetenciákkal sem harmonizálható.« Az indítási engedély az intézmény számára implicit módon feladattá tette, hogy az új specializáció tartalmát kidolgozza, így - véleményünk szerint - a MAB akkor járt volna el helyesen, ha ezt az új tartalmat a tudományos és nemzetközi összevetések alapján bírálja el, mely vizsgálati tartalom kétségtelenül hiányzik a minősítésből.

Az előzetes véleményben ez az elzárkózás egyértelműen látható volt, az arra adott intézményi észrevételben a szakvezető (egyben a szervezeti mediátor specializáció vezetője) néhány jól megítélhető példával alátámasztott érvelésében kifejtette, tartalmilag mennyire elfogadhatatlan, korszerűtlen a téma megkérdőjelezése a vezetés és szervezés területén belül. Itt ezen érvelést mellőzve, de jelezzük, a világ élenjáró egyetemei (pl. Harvard) az alternatív vitarendezés tárgykörét a vezetési ismeretek legfontosabbjai között szerepeltetik képzéseikben. Vélhetően ennek hatására bekerült egy fontos mondat a most közzétett minősítésbe, mely szerint »A mediáció természetese megjelenhet, sőt kívánatos is, hogy megjelenjen a vezetés és szervezés szakon, azonban a specializáció jellegéből adódóan, a KKK-ban nevesítettnél szélesebb területet fed le«. Ez természetesen igaz, hiszen ez a specializáció nem szerepel a rendeletben, míg indítására az intézmény engedélyt kapott. Ezzel együtt azonban ennek az állításnak a következetes végigvitele nem teljesül a minősítésben, olyannyira, hogy a javaslatok között újra megfogalmazódik e specializációval kapcsolatban, hogy felsőoktatási tartalmat kellene, hogy tartalmazzon a képzés. Ez teljes ellentmondás a minősítés elejére bekerült mondattal, s azzal a valósággal is, hogy a világ legrangosabb egyetemein e témát korszerű, fontos felsőoktatási tartalomnak tekintik, s ahogy az első, megküldött jelentésre írott véleményünkben kifejtettük, ezzel a hazai felsőoktatási gyakorlattal is szembe megy, hiszen a mediáció (a közvetlen rokon területeivel együtt) a hazai felsőoktatás kínálatában több helyen (karon) szerepel már a szakirányú továbbképzési szakok tudáselemeként. Az alternatív vitarendezés téma tudományos befogadottságához hozzátartozik, hogy a Magyar Tudományos Akadémián székfoglaló beszéd hangzott el e témakörben (N.N.) - talán ez is alátámasztja a felsőoktatási létjogosultságát.

Összességében a mediáció mint felsőoktatási tartalom, s mint a vezetéstudományban releváns témakör megkérdőjelezhetetlen - ezt a minősítés részben elismeri, részben tagadja. Az ellentmondás fenntarthatatlan, a felülvizsgálat során valamilyen formában az ellentmondás feloldása elkerülhetetlen.”

A MAB FvB nem fogadja el az Egyetem érvelését. A párhuzamos akkreditáció során a MAB a KKK-nak való megfelelést vizsgálja, a szakok nemzetközi összehasonlítására nincs lehetőség. A nemzetközi gyakorlat alapvetően a szak létesítések vizsgálandó, a KKK megszületése után, a szak indítását, működését a KKK határozza meg. A szakindítási engedély egy hatósági aktus, amely elválhat az akkreditációtól, ennek megfelelően lehetnek szakok, amelyek indítási engedélyt kapnak, de nem akkreditáltak. Az indítási engedély tehát nem kötelezi a MAB-ot arra, hogy a szak jogszabályoknak és akkreditációs szempontoknak való megfelelését evidenciának tekintse. A MAB határozata egyértelmű abban a tekintetben, hogy a KKK alapján a szak tekintetében a mediációt, mint tartalmat elfogadhatónak tartja, külön szakirányként való megjelenítését azonban nem támogatja. A MAB javaslata, hogy a „szervezeti mediátor specializációban felsőoktatási ismereteket nyújtsanak”, nem általában a mediáció témakörének felsőoktatási relevanciáját kérdőjelezi meg, hanem az adott specializáció ismereteinek elméleti megalapozottságát.

A MAB határozata szerint: „*Nem változott az FvB 2010-ben kelt határozatához képest az sem, hogy »A menedzsment modellek és rendszerek tantárgy túl későn, a harmadik félévben jelenik meg, ami több tárgy alapját jelenthetné«.*

A kreditszámok tekintetében a tanterv formálisan megfelel a KKK-nak. Az alapozó ismereteket 5 tantárgy tartalmazza összesen 20 kreditértékkel. A szakmai törzsanyag 10 tantárgya összesen 43 kreditet ér. A specializációk 36-36 kreditnyi tananyagát 8-8 tantárgy alkotja. A képzéshez tartozó 6 kreditnyi szabadon választható tárgy a főiskolán oktatott bármely tantárgy teljesítésével megszerezhető. A diplomamunka 15 kredit értékű, szakmai gyakorlat nem tartozik a képzéshez. A gyakorlati ismeretek aránya a KKK szerint: legalább 30%, ezt a MET magasan meghaladja.”

Az Egyetem érvelése szerint: „Nehéz értelmezni a következő mondatot: »A kreditszámok tekintetében a tanterv formálisan megfelel a KKK-nak«. Formálisan megfelel, valóságosan, tartalmilag nem felel meg? Erről a Látogató Bizottság (a továbbiakban: LB) szakot vizsgáló tagja (N.N.) személyesen meggyőződhetett, meggyőződött, ezzel kapcsolatban észrevételt nem tett, s a minősítés sem fogalmaz meg a formális megfeleléstől eltérő, a valóságban megmutatkozó hiányosságot! Milyen prekoncepció hallatszik ki ebből? Ha nincs megállapítás arra, hogy »informálisan«, a képzés tényleges tartalma nem felel meg az előírásoknak, akkor csak annak a megállapításnak van helye, hogy a képzés ebből a szempontból megfelel a KKK-nak. Szeretnénk azt hinni, hogy e formai hiba valójában nem prekoncepció, eleve (előre) elutasító szándék eredménye (ez elfogadhatatlan lenne), hanem tévedés, mely a felülvizsgálat során korrigálható, s - reményeink szerint - korrigálásra is kerül majd. A kreditszámok tekintetében a formális megfelelés tényleges és valóságos is egyben.”

A MAB FvB álláspontja szerint a mondat szöveggörnyezetből való kiragadása félrevezető. Az indoklás további részeiből megállapítható, hogy a szak tartalmi szempontból nem felel meg a KKK-nak. Mivel a MAB határozata szerint a mediátor specializáció nem felel meg a KKK-nak, a kreditszámok tekintetében a megfelelés sem lehet tartalmi megfelelés, csupán formális. A menedzsment modellek és rendszerek tantárgyra vonatkozó megjegyzésre az intézmény nem reagált.

A MAB határozata szerint: „*A tárgyakhoz felhasznált irodalom több esetben lényegében megegyezik az alapképzéseken megjelenő irodalmakkal. Ilyen pl. a modern vállalati pénzügyek tantárgy, amelynek irodalma a klasszikus Brealey-Myers: Modern vállalati pénzügyek; hasonló a helyzet a vezetői (üzleti) gazdaságtan tantárggyal, ahol az irodalom Kaplan-Atkinson: Vezetői üzleti gazdaságtan, haladó vezetői számvitel. Meglepő, hogy a Poór József és szerzőtársai által jegyzett Menedzsment-tanácsadási kézikönyv 4 tantárgy kötelező irodalma: tanácsadó iparági általános ismeretek – 5 kredit; tanácsadói szakmai alapismeretek – 5 kredit; tanácsadó cég felépítése és működtetése – 4 kredit; menedzsment modellek és rendszerek – 4 kredit, és egy további tantárgy ajánlott irodalma: tanácsadói megbízások projektmenedzsmentje – 5 kredit. Sáriné Simkó Ágnes: Mediáció – Közvetítői eljárások c. könyve szintén 4 tantárgy kötelező irodalma: a mediáció jogi környezete – 5 kredit; mediátori praxis működtetése – 4 kredit; a mediációs tevékenység szupervíziója – 4 kredit, mediáció alapjai – 5 kredit (bár e tantárgynál csak egy fejezet jelenik meg a könyvből, ugyanakkor a 2002. évi LV. tv. A közvetítői tevékenységről is a tananyag részét képezi). Akad olyan tantárgy is, a tanácsadási módszerek és technikák, amelynek mindössze egy, a Harvard Business Review folyóirat magyar kiadásában megjelent cikk a kötelező irodalma: Noszkay Erzsébet: Nincs kiút... vagy mégis? HBR 2009.*

Összességében a tantárgyakhoz kapcsolódó irodalom alapján a képzés során a hallgatók nem tudják megszerezni a KKK-ban rögzített kompetenciákat.”

Az Egyetem érvelése szerint: „További súlyos, logikailag, tartalmilag hibás állítást is tartalmaz a minősítés, amikor azt mondja:

»Összességében a tantárgyakhoz kapcsolódó irodalom alapján a képzés során a hallgatók nem tudják megszerezni a KKK-ban rögzített kompetenciákat«. A kompetencia gyakorló tudást, alkalmasságot, ügyességet jelent, melynek megszerzése nyilvánvalóan nem a tantárgyakhoz kapcsolódó irodalom elsajátításával szerezhető meg elsősorban, hanem a tárgyak oktatása során folytatott hallgatói tevékenységek, gyakorlati példák, esetjátékok és terepmunka alkalmával. Ezekben a Budapesti Metropolitan Egyetem képzései általában is erősek, s a vezetés és szervezés szak minősítésében is elismert az oktatók gyakorlati tapasztalata, gyakorlatias képzési módszerei. Álláspontunk szerint a minősítés e kérdésben is ellentmondásos, az ellentmondás feloldása elkerülhetetlen, hiszen a KKK-ban rögzített kompetenciákat a képzés során a hallgatók elsajátíthatják. Erre térünk ki bővebben a második fejezetben.”

Az Egyetem további észrevétele szerint: „Ami pedig a kompetenciák elméleti megalapozását, fundamentumát illeti, nyomtatékosan megjegyezzük a következőket:

- Az egyes tantárgyak kötelező irodalma mellé minden évben folyamatosan újabb kutatási eredmények és aktuális publikációk feldolgozásra kerülnek, kiegészítésként. Ezek azonban cikkek, részutatási anyagok a legtöbb esetben, amelyeket az oktató - előadó ad ki (az esetek többségében esszé vagy prezentáció formában történő feldolgozásra) a hallgatók számára. Azonban tekintve, hogy igen különböző alapoklevéllel (gyakorta mérnöki, van jogi, de pl. informatikai is) érkeznek hozzánk -

többségükben vezető beosztású - hallgatók, szükségesnek tartható, hogy olyan klasszikusnak számító, átfogó és rendszerszemléletben megírt alapkönyvekből szerezzék meg a közös tudásalapot, amely a szakhoz nélkülözhetetlen szemlélet érdekében szükségeltetik. (Ilyen pl. a MAB elutasításban példaként szereplő Kaplan-Atkinson- kötet is.) Ehhez fűzött megjegyzéseink az alábbiak:

- a MAB minősítő anyagában említett, kifogásolt két kötet valóban a BA-n szokott előfordulni, de a pénzügyi szakokon;
- a 2015. év szeptemberévei induló évfolyam már több tantárgyból más kötelező irodalmat használ (így pl. Dr. Bozsik Sándor, Dr. Fellegi Miklós, Süveges Gábor, Dr. Szemán Judit (2011): Haladó vállalati pénzügyek, Katits E. - Szalka É. (2015): A magyar TOP 100 pénzügyi elemzése 2008-2013 között: avagy a növekedési lehetőségek feltárása. SALDO Kiadó, Budapest, 112. ISBN: 9789636384753; IFUA Horváth & Partners: Ne utólag foltozzuk! - A jó vezetői információs rendszer titka (http://www.controllingportal.hu/Tematikus_konyvtar/Vezetoi_szamvitel/Ne_utolag_foltozzuk_A_jo_vezetoi_informacios_rendszer_titka stb.)

- A másik minőségi kifogással illetett kötelező irodalom az üzletviteli specializáció több tantárgya esetében alkalmazott Poór József által szerkesztett kötet. Ennek kapcsán egyfajta ellentmondást tapasztalunk. Hiszen, ha egyetemi szintű, de kezdő (junior fokozatú) tanácsadói specializációs képzést akarunk megvalósítani, akkor talán az egyik lényeges szempont - megítélésünk szerint - a szakma legelfogadottabb, autentikus szakemberei (tanácsadásban is jártas egyetemi oktatók, tanácsadók generalista mesterei) által egységes szemléletet képviselő alapismeretek elsajátítása. A Poór József által szerkesztett kötet (közel 60 fő, a különböző tanácsadói területeket képviselő és ismert szerző, 695 oldal), éppen ilyen mű. Ebben minden tanácsadói terület aktuális (2010-ben, majd most 2016-ban kerül ki a 4. átdolgozott kiadás) tanácsadói alaptudás szerepel. Vagyis azért fontos az aktuális alaptudásokat tartalmazó kötet (nyilván különböző) fejezeteire építeni, mert akkor már jó eséllyel van mivel ütköztetni (adott esetben a vonatkozó tanácsadói ismeret újabb részismereteinek felismeréseit bemutatni - mint ahogy ezt a tanácsadó legjobbjaiából kikerülő, s a gyakorlati vonatkozásokat oktató tanáraink ezt meg is teszik) az adott tanácsadói tantárgy kapcsán. Sok esetben mindössze úgy, hogy egy tanácsadói problémamegoldás kapcsán bukkannak rá, készítének belőle publikációt, vagy projekt tapasztalatokat feldolgozó elemzést, netán külföldi tapasztalatukból hozott legújabb módszert mutatnak be. Ezek mind az ún. alapismereteket gazdagítva, évente más és más újdonságot bemutatva - de még explicit formában nem tökéletesen rögzítve, de már az igényes szakember »best practice« igényével az órákon bemutatva kerülnek terítékre. Miután ezek módosulhatnak is, így a tanácsadó ipar ötévente átdolgozza és kiadja azokat a minimum további öt évre időtállóan mondható alapismereteket, amelyekkel az induló tanácsadói tudás egyetemi mércével is minőséget képviselő egységes felfogásban elsajátítható.”

A MAB FvB megítélése szerint egyoldalú és elutasítandó az a felülvizsgálati kérelemben foglalt állítás, miszerint a kompetencia kizárólag gyakorlati összetevőkből áll. A kompetencia összetevői, a tudás, képességek, attitűdök és az autonómia egyszerre elméleti és gyakorlati jellegűek. A mesterképzés ugyanakkor éppen abban különbözik a bachelor szintű vagy különösen a felsőfokú szakképzéstől, hogy a hallgatók mély elméleti háttérismereteket kapnak, amely későbbi pályájuk során akkor is fogódzót jelentenek majd számukra, ha a gyakorlat már rég túllépett azokon a technikákon, amelyekre a felülvizsgálati kérelemben hivatkoznak. A tananyagoknak a kompetenciák megalapozása szempontjából kiemelt (bár nem kizárólagos) jelentősége van.

A tananyagokkal kapcsolatos konkrét hiányosságok tekintetében az Egyetem érvelése nem adekvát. Az alapképzésen egyszer már megtanult szakirodalom újbóli használata nem indokolható azzal, hogy a hallgatók különböző alapoklevéllel érkeznek a szakra. A tudásbeli különbségek kiegyenlítése nem mehet a mesterképzésben átadandó ismeretek rovására, a vonatkozó alapműveket ezért nem kötelező tananyagként kellene oktatni. A Poór József által szerkesztett kötet tekintetében a MAB nem azt kifogásolta, hogy a szakon oktatják, hanem azt, hogy több tantárgy tananyaga egyszerre. A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény szerint egy ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit, ezért a két tantárgy tananyaga nem lehet azonos. Ugyanez a megállapítás tehető Sáriné Simkó Ágnes: Mediáció – Közvetítői eljárások c. könyvével kapcsolatban. A kérelemben arra hivatkoztak, hogy az egyes kurzusokon különböző fejezeteket tanítanak a szóban forgó tankönyvekből, a tantárgyi programokból azonban nem ez tűnik ki. Több tantárgyban a teljes könyv van megadva, de ahol kiemelnek kötelező fejezeteket, ott is a könyv

többi része ajánlott irodalomként van feltüntetve. A tantárgyak irodalmának új eredményekkel, gyakorlati példákkal kiegészítése az oktatók által minden szakon általában elvárható, de a kötelező irodalmat nem váltja ki, csupán kiegészíti.

A II. fejezetben a KKK követelményeinek való megfelelést mutatja be az intézmény, ennek során azonban nem tesz olyan észrevételeket, amelyek közvetlenül a MAB határozatának megállapításaira reagálnának. A mediáció és alternatív vitarendezési ismeretek megjelenítését a tantervben a MAB határozat sem vitatta. A c) pontban szereplő állítások a képzés gyakorlatiasságát, a gyakorlatra való jó felkészítést támasztják alá, de az elutasítás okai között ezek nem szerepeltek. Az esettanulmányok, szerepjátékok, stb. kompetenciákat megalapozó szerepét a MAB határozat nem vitatta, sokkal inkább az elméleti megalapozás gyengeségét róta fel a szakon folyó oktatásnak.

Személyi feltételek

A MAB határozata szerint: „A szakfelelős, egyben a szervezeti mediátor specializáció felelőse, N.N. és az üzletviteli tanácsadás specializáció felelőse, N.N. tudományos fokozattal rendelkeznek. A szakfelelős publikációs listája az mtmt adatbázisa szerint 15 tudományos művet tartalmaz 1990-től napjainkig, ezek közül mindössze egy jelent meg nemzetközi szakfolyóiratban 1996-ban, valamint öt hazai kiadású szakfolyóiratban magyar nyelven, utoljára 2008-ban. Az MTMT adatai alapján a közleményeire történő összes hivatkozások száma 1. A teljes publikációs jegyzéke 1990 és 2015 között 27 írást mutat, az utolsó megjelenés 2012-ben látható¹. A rendelkezésre álló információkból (önértékelés, a főiskola honlapja, www.doktori.hu, MAB doktori és habilitációs nyilvántartás) nem derült ki, volt-e PhD hallgatója, holott a mesterszaknak többek között a doktori képzésre is fel kell készítenie a hallgatókat². Esetében nem teljesül az a MAB elvárás, hogy a szakfelelős a szakterületen igazolt szakmai gyakorlattal és teljesítménnyel, oktató területén elismert szakmai referenciával (témavezetés, eredményes kutatás, doktori iskolai részvétel) bírjon. Eddigi oktatói és kutató munkássága alapján azonban a szervezeti mediátor specializáció vezetésére alkalmas lehet.

A szakfelelős csak a szervezeti mediátor specializációban oktat, 5 tantárgy felelőse, miközben a MAB – éppen az akkori szakfelelőssel kapcsolatban – ezt már 2009-ben kifogásolta: »mesterszinten nehezen hihető, hogy ugyanaz az oktató öt tárgyat egyenletes színvonalon oktatna«.

Az üzletviteli tanácsadás specializáció felelőse, N.N. PhD az önértékelés szerint AE. 2013-ban szerzett PhD fokozatot, így nem teljesíti azt a kritériumot, amit a MAB a specializáció felelősökkel szemben támaszt: azaz hogy tudományos fokozattal és az azt követő legalább 3 éves, összesen legalább 5 éves oktatói gyakorlattal rendelkező, oktató területén elismert szakmai referenciával (témavezetés, eredményes kutatás, doktori iskolai részvétel) bíró oktató. Tudományos munkássága 25 írást foglal magába 2006-tól napjainkig, abból az MTMT adatbázisa alapján 15 tudományos, amelyből 9 hazai kiadású szakfolyóiratban magyar nyelven jelent meg, nemzetközi szakfolyóiratban egyetlen dolgozata sem jelent meg. A publikációs tevékenysége során elért eredményei viszont szorosan kapcsolódnak az általa vezetett specializációhoz.

A képzés 31 tantárgyát 26 oktató oktatja. 17 oktató esetében nem szerepel az MTMT-ben az utóbbi 5 évre vonatkozóan legalább 5 publikáció; 26 tantárgy esetében a publikációs tevékenység és az oktató tantárgy nem harmonizál egymással; 22 esetben pedig az adott tárgy oktatásában olyan oktató vesz részt, akinek a szakterülete nem egyezik meg az oktató tantárggyal. Mindezek alapján feltételezhető, hogy a képzésben résztvevő oktatók jelentős része nem rendelkezik megfelelő kompetenciákkal a mesterszakban való részvételhez.

Minden tantárgyfelelősnek van tudományos fokozata. A szak 26 oktatója közül 5 AE és 3 vendégoktató, a többiek teljes munkaidőben foglalkoztatottak (AT), mely arány megfelel a MAB akkreditációs elvárásainak. Az önértékelés adatai szerint 18 AT oktató közül 7-nek az intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél, ami túllépi a MAB legfeljebb 1/3-os elvárását. Az oktatók óraterhelése viszont kiegyensúlyozott.

Az oktatói korfa megfelelő, 26 oktató közül 12 fő 45 év alatti.”

¹ A szakfelelősnek 2015-ben, az intézménylátogatás után jelent meg az MTMT-ben egy 2015-ös kiadású konferencia kiadványban 7 oldalas írása „Rézler Intézet” címmel.

² A jelentés elkészülte után jelezte az intézmény, hogy a szakfelelős társ-témavezetésével egy PhD-hallgató végzett 2007-ben.

Az Egyetem érvelése szerint: „A szakvezető személyével kapcsolatban az alábbi állítást tartalmazza a minősítés: »A szakfelelős csak a *szervezeti mediátor* specializációban oktat, 5 tantárgy felelőse, miközben a MAB - éppen az akkori szakfelelőssel kapcsolatban - ezt már 2009-ben kifogásolta: mesterszinten nehezen hihető, hogy ugyanaz az oktató öt tárgyat egyenletes színvonalon oktatna.« Újra felmerül a vélelem kérdése. A szakfelelősnek az oktatott tárgyakra szinte egyedülálló gyakorlata van a hazai felsőoktatásban, az összes kreditérték, amennyi kreditértékű tárgynak a felelőse, nem haladja meg a megengedett mértéket, a tárgyak száma óraszámok és kreditértékek összevonásával csökkenthető, s akkor nem állna fenn ugyanez a vélelem? Nyilvánvaló tehát, hogy elmaradt, vagy kimaradt a tényleges szakmai értékelés, megint azt mondhatjuk, hogy a LB tagja ezzel kapcsolatban tájékozódott, semmilyen kifogást e kérdésben nem fogalmazott meg. Sőt éppen ellenkezőleg, szóban elégedettségének adott hangot, hogy a szak vezetése jó kezekben van (e megállapításában nyilvánvalóan szerepet játszott, hogy megállapíthatta, a szak irányításában erősen épít a korábbi szakvezető, N.N. tevékeny támogatására, részvételére, akinek szakmai és tudományos tekintélye megkérdőjelezhetetlen a tanácsadói szakma és a vezetéstudomány közössége számára).

A minősítés az alábbi téves megállapítást tartalmazza: »Az önértékelés adatai szerint 18 AT oktató közül 7-nek az intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél, ami túllépi a MAB legfeljebb 1/3-os elvárását.« Ezzel szemben, ahogy a korábbi észrevételünk tartalmazta (s erre a ténybeli tévedésre egyáltalán nem reagált a minősítés, egyik oktató kreditterhelése sem haladja meg a 25 kreditet és az öt tárgyat (ez engedélyezett!)), a legnagyobb tantárgyfelelősi terhelés 23 kredit. A téves megállapítás a felülvizsgálati eljárás során feltétlenül korrigálandó.»

A III. pontban az Egyetem további érveket fogalmaz meg: „További megállapítás, hogy: »Mindezek alapján feltételezhető, hogy a képzésben résztvevő oktatók jelentős része nem rendelkezik megfelelő kompetenciákkal a mesterszakban való részvételhez.« Az oktatók jelentős része a megállapításokban is elismerten olyan nagy gyakorlattal rendelkező szakember, akiket saját szakmájuk a legnagyobb mértékben elismer, s akiket szakmai szervezeteik vezetőségébe beválasztanak, így igen indokolatlan éppen e szakmai kompetenciáik megkérdőjelezése - az állítás korrekciója kívánatos.

Szeretnénk azt is hangsúlyozni, hogy ugyanakkor az alapozó és szakmai törzstantárgyak esetében a képzésben ugyanolyan hangsúlyt kap az elméleti tudások elsajátítása, mint egyéb más képzések esetében, így aki tudományos pályára készül, a tudásátadás módjain a kívánatos szemléletben készülhet fel erre a szakmai útra is.»

A kompetenciák elméleti megalapozásával kapcsolatban az Egyetem megjegyzi továbbá: „Az oktatóinkra vonatkozó MAB megállapításokhoz (MTMT adatbázisban feltüntetett publikációk, az oktatott tantárgy és a művelt kutatási terület nem mindig adekvát stb.) azt a kiegészítést kívánjuk hozzátenni, hogy többféle megoldásra támaszkodunk:

- tanárok minőségi cseréjére, ebben elsődleges cél a gazdálkodás- és vezetéstudomány területét kutató, saját PhD jelöltjeink »kinevelése«,
- a tématerületen indított vezetéstudományi kutatások.»

A MAB FvB egyetért a MAB-nak a szakfelelős személyére vonatkozó értékelésével. A szakfelelős, aki egyben a szervezeti mediáció specializáció vezetője még a felülvizsgálat időpontjában is csak 18 lektorált publikációval rendelkezik az mtmt-ben. Ennél is problematikusabb azonban, hogy ezekre mindösszesen 1 hivatkozást kapott, továbbá az a tény, hogy az írások többsége hazai szaklapokban (olyanokban, mint például az Építésügyi Szemle vagy Autonómia önkormányzati szaklap) és nem kifejezetten tudományos folyóiratokban jelent meg. A cikkek között is több, mindössze 1-2 oldalas írás szerepel, amelyet az MTA illetékes osztálya nem tekint tudományosnak. A szakfelelős által publikált több könyvrészlet és konferenciakiadvány sem ellensúlyozza azt a tényt, hogy mindössze 1 nemzetközinek tekinthető publikációval rendelkezik.

A szakfelelős által tanított öt tárgy valóban soknak tűnhet, ha tartalmilag jelentősen eltérő, egymáshoz sehogyan sem kapcsoló tárgyokról lenne szó. Ez esetben azonban éppen ellenkezőleg egyetlen tágabb témakör, a szervezeti mediáció feldarabolásáról, különböző aspektusainak önálló tárgyként való tanításáról van szó. A MAB FvB ennek alapján az Egyetemnek a szakfelelős kreditterhelésére vonatkozó észrevételét elfogadja.

Az üzletviteli tanácsadás specializáció vezetője egyáltalán nem szerepel a doktori adatbázisban, és a szakfelelős-specializáció felelős is csupán társ-témavezető volt. Az üzletviteli tanácsadás specializáció vezetőjének 17 tudományos közleményére az MTMT 0 hivatkozás mutat ki. Igaz, ő két – az MTA illetékes osztálya által kategorizált – tudományos lapban is közzétett egy-egy cikket. Nem rendelkezik a MAB által elvárt öt éves oktatói gyakorlattal.

A felülvizsgálati kérelemben foglalt, a kreditterhelésre vonatkozó észrevétel nem helytálló, mert – ahogyan a MAB határozatban szerepel, a 18 AT oktató közül, 7 oktató intézményi kreditterhelése meghaladja a 25-ös maximumot. A MAB elvárása szerint az AT oktatók legfeljebb egy harmadának az *intézményi* kreditterhelése lehet maximum 35 kredit. A szak tekintetében valóban egyikük terhelése sem haladja meg a 25 kreditet. Az intézményi magas kreditterhelés mindenképp az oktatók túlterheltségére utal.

Az oktatók tudományos, publikációs tevékenységének alátámasztására az Egyetem nem hozott fel konkrét érveket. Jövőbeli terveket a MAB FvB nem tud figyelembe venni.

Tudományos háttér

A MAB határozata szerint: „*Mesterképzési szak esetében valóban nélkülözhetetlen, hogy az oktatásban résztvevő kollégák valós tudományos munkát végezzenek, hiszen csak ebben az esetben lesznek képesek arra, hogy a szak hallgatóit a tudományos munka irányába is orientálják.*

Noha mind a 2009-es intézményakkreditációs jelentés, mind a MAB Felülvizsgálati bizottságának a szakvéleménye felhívta az intézmény figyelmét a releváns tudományos kutatás, publikációk fontosságára és hiányára, továbbra sem folyik – mesterképzés tudományos háttérét adó – valódi tudományos kutatás a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén a szakot meghatározó oktatók tekintetében. Az MTMT alapján az utóbbi 5 év alatt a képzésben résztvevő 26 oktató (valójában 5) mindösszesen 21 hazai listás folyóiratcikket jegyez. A nemzetközi folyóiratokban való megjelenés ennél is szerényebb, nemzetközi listás folyóiratban az oktatók egyáltalán nem publikálnak.”

A kompetenciák elméleti megalapozásával kapcsolatban az Egyetem megjegyzi „A szak megalapozását jelentő tudományos munkák tekintetében a MAB újfent kifogást emelt. Ismételten hangsúlyozni kívánjuk, hogy egy relative fiatal, felsőoktatásban nem történelmi időintervallumot magáénak tudható képzési intézményt (amely mindössze ez évvel vált egyetemmé) összehasonlítani más, a felsőoktatásban igen jelentékeny, több egyetem esetében évtizedes hagyományokkal rendelkező képzési hellyel és annak tudományos teljesítményével, sőt mindezt elvárni, igen hátrányos, szakmailag indokolatlan. Szeretnénk nyomatékosítani, hogy a korábbi BKF, a jelenlegi Budapesti Metropolitan Egyetem, METU adott történeti távlata még nem tette lehetővé, hogy kiugró tudományos múlttal rendelkezessünk, hiszen az első tíz év minden új felsőoktatási intézmény számára - az elméletek szerint is - az ún. építkezés időszaka.”

A MAB FvB álláspontja szerint túl sommás a MAB határozat azon megállapítása, miszerint „*továbbra sem folyik – mesterképzés tudományos háttérét adó – valódi tudományos kutatás a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén a szakot meghatározó oktatók tekintetében*”. A MAB FvB álláspontja szerint az Egyetemen működő kutatóműhelyek, a konferenciák (ld. később), a tudományos kutatás fellendítésének törekvésére utalnak, ez a törekvés ugyanakkor még nem járt értékelhető, a tudományos közösség által is elismert eredményekkel, amint azt a határozat is aláhúzza.

Részben elfogadható a felülvizsgálati kérelemben foglalt azon észrevétel, miszerint egy egyetlen éve egyetemenként működő intézmény teljesítményét nehéz összehasonlítani egy nagy múltú egyetemével, a kibocsátott hallgatók vagy a doktori képzésbe került hallgatók számában nem versenyezhetnek velük. Ugyanakkor mindazon vonatkozásokban, amelyek nem függenek össze az időtávval, azonos mércét kell alkalmazni. Az oktatóik publikációit vagy a tantárgyak tudományos megalapozottságát tekintve már ugyanazok a követelmények vonatkoznak rájuk.

Infrastrukturális feltételek

A MAB határozata szerint: „*A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája megfelelő, újszerű, folyamatosan fejlesztett. A tantermek és előadótermek illeszkednek a mesterszakon oktatott*

tantárgyak oktatásának feltételeihez. A legmodernebb oktatásmódszertani technika egyes elemei is megtalálhatóak a tanterekben. A számítástechnikai és oktatástechnikai ellátottság átlagon felüli. A Coospace program és a tervezett Ustream platform európai szintű szolgáltatás. A könyvtári ellátottság a főiskola két önálló könyvtárában a szakmai elvárásoknak eleget tesz. A szakirodalom és jegyzetek a diákok rendelkezésére állnak, az előírt kötelező és ajánlott tananyagok évente aktualizálásra kerülnek, a könyvtár könyvvállományát rendszeresen felülvizsgálják. A központi könyvtár átlagos éves gyarapodása 1200 kötet. A főiskola rendelkezik digitális könyvekkel és e-jegyzetekkel, melyekhez a diákok egy egyszeri összeg befizetése után a teljes képzés ideje alatt hozzáférnek.”

Az Egyetem nem tett észrevételt.

A képzési létszám és kapacitás

A MAB határozata szerint: „A szak tervezett hallgatói létszáma levelező tagozaton 100 fő volt 2010 óta (ekkor indult először a képzés). A ténylegesen felvett hallgatók száma 2010-2011 között 22-22 fő volt, 2012-től nőtt a létszám (2012-ben 54 főt, 2013-ban 48 főt vettek fel). A kapacitáskihasználtság így szintén növekvő tendenciát mutat, átlagosan 36,5%. Nappali munkarendben a képzést a vizsgált időszakban egyszer sem indították.”

Az Egyetem nem tett észrevételt.

A kurzusok jellege, módszertana

A MAB határozata szerint: „A képzés gyakorlatias jellegű, a problémamegoldó képesség fejlesztésére is törekszik. A kurzusokon gyakoriak a csoportfeladatok, esettanulmányok, helyzetgyakorlatok, valamint ezeknek a kiértékelése. Ugyanakkor a képzésben túl kevés hangsúly helyeződik az elméletre. A mesterképzésnek nem azonos a célja a kifejezetten gyakorlatias alapképzésekkel. A mesterképzésen végző hallgatók jelentős része nyilván nem tudományos pályára készül, azonban a MET-en a tudásátadás módja erre nem is készíti fel a hallgatókat.

A Coospace fájlmegosztó rendszerbe minden szemeszter elején felkerülnek a tantárgyi tematikák mellett az aktuális, frissített órai jegyzetek, diák, illetve egyéb szakmai információk is (cikkek, tanulmányok, könyvrészletek stb.)”

Az Egyetem észrevétele szerint: „Több megállapítás érinti a tudományos felkészítés kérdését, így többek között az alábbiak:

»A mesterképzésen végző hallgatók jelentős része nyilván nem tudományos pályára készül, azonban a MET-en a tudásátadás módja erre nem is készíti fel a hallgatókat.«

(...)

E felvetésekre korábbi észrevételeinkben kitértünk, ennek ellenére ezekre a minősítés semmilyen formában nem reagál, amit hiányolunk, illetőleg továbbmenve most egy további cáfolattal egészítjük ki: Kiss Eszter 2015-ben, a szervezeti mediátor specializáción végzett hallgatónk jelenleg az NKE KTK doktori iskolájának hallgatója! Vagyis élő cáfolata e megállapításoknak, esetében a képzés sikerrel készítette fel a doktori képzésre.”

A MAB FvB álláspontja szerint az Egyetem nem hozott fel konkrét érveket, amelyek a hallgatók megfelelő elméleti felkészítését bizonyítanák. Egy doktori képzést éppen megkezdő hallgató esete nem sokat mond arról, hogy milyen a doktori felkészítés minősége.

Értékelés és ellenőrzés

A MAB határozata szerint: „A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és szóbeli vizsgarészből áll. A szóbeli vizsgán két tételsorból húz egy-egy tételt a hallgató. Az „A” tételsor a közös, integráló tantárgyak anyagait tartalmazza (stratégiai menedzsment, controlling rendszerek), a „B” tételsor pedig a specializációk témaköreit öleli fel. A vizsgabizottság vendégelnöke rendszerint külső szakember. Az értékelés az általánosan elfogadott szabályok szerint történik.

A szakdolgozati témák a két specializáció szerint, az oktatók kutatási praxisa alapján kerülnek kiírásra. A témákat a szakfelelős hagyja jóvá. Az üzletviteli tanácsadás specializáción a szakdolgozatok általában valamilyen tanácsadói problémáról és lehetséges megoldásáról, a szervezeti mediátor specializáción pedig egy mediációs esetről szólnak. Ez is arra utal, hogy lényegében szűk és kifejezetten gyakorlati problémákat dolgoznak fel a hallgatók.”

Az Egyetem nem tett észrevételt.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A MAB határozata szerint: „A felvettek száma a vizsgált 2010/11-2013/14 közötti időszakban összesen 146 fő (22, 22, 54, 48). Ebből diplomát 23-an kaptak eddig (-,-,-, 3, 20). Lemorzsolódási („hallgatói jogviszonya megszűnik”) adatokat a 2011/12-es és a 2012/13-as tanévről szolgáltatottak. Ezek szerint 2011-ben beiratkoztak 19-en, ezek közül lemorzsolódott 2 fő; 2012-ben beiratkozott 38 fő, lemorzsolódott 1 fő.

Az alacsony diplomaszerezési aránynak látható tényezője az, hogy a hallgatók az előírt képzési idő alatt nem végzik el a képzést. Jellemző, hogy jelentősen megnyújtják a tanulmányaikat. Nem egyértelműen „örömteli” (az önértékelés megfogalmazását idézve), hogy a 2014/15-ös tanév első felében 105 hallgató volt a vezetés-szervezés mesterképzésben.

A tehetséggondozás elsődleges szintere a Menedzsment Tehetségműhely, ahol évente átlagosan 2-4 fő készít TDK dolgozatot.

A MET kreatív ösztöndíja és start up programja a szak hallgatói számára is nyitva áll.

Noha a levelező képzés hallgatóit nyilvánvalóan nehezebb a kutatásra, a doktori képzésben való részvételre motiválni, a mesterképzésben mégis több várható el annál, mint hogy az egyik tantárgyfelelős (akiről az önértékelésben tévesen írják, hogy „VESZE szakvezetője”) témavezető a doktori képzésben, és ő hajlandó segíteni a hallgatók, sőt a tanárok tudományos minősítésének a megszerzését.

A DPR felmérés eredményeiről elegendő kitöltő hiányában nem állnak rendelkezésre adatok; a levelező képzés hallgatói jellemzően rendelkeznek munkahellyel.”

Az Egyetem ezzel kapcsolatban a következő észrevételt tette: „Kifejezetten méltánytalanul érintő tartalmi, formai értékelési hiátus, hogy a tehetséggondozásunk kapcsán kizárólag csak a Kiválóan Akkreditált Menedzsment Pontunkat említi valamennyi MAB értékelés. Rendre szóra sem méltatja a Vezetés- és Szervezéstudományi és Üzletviteli Tanácsadó Tudásközpontunkat (alapítva 2009-ben VSZÜ TK, vezetője: N.N. professzor emerita asszony). Dacára, hogy ez egy nagyobb tudományos spektrumot ölel át, s úgy törekvései, mint eddig elért eredményei nem »kifelejthetők« a szak megítéléséből. Létrehozásával a szak tudományos megalapozását és a tehetségek gondozását egyaránt szolgálja - még további kettős céllal kiegészülve:

- egyfelől, hogy megteremtse azt a tudományos támogató közeget, amely a tudományos kutatások alkalmas feltételrendszere és terepe. Hatalmas energiák bevetésével, kitaró munkával el is értük, hogy műhelyfoglalkozásaink nem maradtak meg a Budapesti Metropolitan Egyetem (egykori BKF) falai között, hanem számos szövetség (pl. Országos Mediációs Egyesület, Budapesti Kereskedelmi és Iparkamra XX. Tanácsadás Osztály (BKIK TANOSZT stb.) tagjai csatlakoznak hozzánk előadóként, résztvevőként egyaránt. Meghívunk a saját műhelyeikbe, vállalnak velünk közösen elemzéseket, kutatásokat, hogy szakterületeinknek (meghatározóan a tanácsadás, a mediáció) újabb tudásterületein ún. »diszkurzív erjedéssel« explicitté váló tudások, - adott esetben modellként hasznosítható - tudástényezők oktatható formában születhessenek meg;
- másfelől, hogy hosszútávon megalapozza, előkészítse a Budapesti Metropolitan Egyetem saját doktori iskolája megalapításának lehetőségét.

Ezen törekvések folyamán már több vezetés- és szervezéstudományi kutatásban veszünk, vettünk részt, sőt a legtehetségesebb hallgatóinkat is bevontuk ezekbe.

Főbb eredményeink - a teljesség nélkül:

- Family Business - kutatás (1. kutatási szakasz lezárása 2014. IV. negyedév: 50 vállalkozás anyagainak feldolgozásával. A kutatási jelentésből készült »A felelős családi vállalkozás átörökítésének dilemmái és hazai problémái« c. tanulmány és 2015-ben konferencia kiadványi anyag. Kutatási résztvevők: N.N. tanácsadó, N.N. külső óraadó tanár, N.N. és N.N. vezetés és szervezés mesterszakos hallgatók). Jelenleg kvantitatív kutatást folytatunk, amelyben országos szintű vizsgálatokat végzünk. Ebben a kutatásban együttműködünk a NYME vezető oktatójával (egyben a NYME Doktori iskolájának egyik programvezetőjével), N.N. és révén a részkutatást végző más munkatársakkal is;

- »A magyar vezetés- és szervezéstudomány XX. századi fejlődése, nemzetközi és hazai társadalmi-gazdasági háttere« c. OTKA kutatásban (vezeti N.N.) kutatási eredmény: N.N.: A 20.

századi magyar vezetőképzés, vezetés- és szervezéstudomány története, Budapest, 2015, A kiadásért felel: Budapesti Corvinus Egyetem, ISBN 978 963 503 599 1 Tudományos könyvfejezet: 6.3. fejezet - N.N: A Csepeli Vezetési és Szervezési Iskola története (152-175. oldal);

- Tudásigényes szolgáltatások - tudásigényes szolgáltatók c. kutatás (elkészült: 2014. 50 tudásigényes szolgáltató cég mélyinterjúk felmérése alapján (kutatásban résztvevők: N.N, N.N, N.N, és 3 fő vezetés és szervezés mesterszakos hallgatónk)
- Intuitív képességfejlesztés - kreatológia (kutató szerző: N.N külső óraadónk, eredmény: N.N: Kreatológia BKF tankönyv 2014.)
- 2013-ban a Magyar Posta által megrendelt tudásmenedzsment kutatás (amelynek kutatásvezetői hozzáadékképpen született meg N.N: Tudásmenedzsment rendszerszemléletben - Pearson Kiadó - oktatási célra is hasznosítható szakkönyve);”

A MAB FvB álláspontja szerint elfogadható az a felülvizsgálati kérelemben foglalt észrevétel, hogy a tudományos kutatás értékelésekor a 2009-ben alapított tudásközpontot (Vezetés- és Szervezéstudományi és Üzletviteli Tanácsadó Tudásközpont) is tekintetbe kell venni.

A szak „gazdája”, menedzselése

A MAB határozata szerint: „A szak szervezeti értelemben a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Gazdaságtudományi Intézethez tartozik.

A szakkal kapcsolatos kérdésekben a stratégiai értekezlet, a management meeting, a vezetői értekezlet, a szakfejlesztési platform, a szakfelelős és a szaktitkár rendelkezik feladat- és hatáskörrel. Az intézetek közötti koordináció a szakfelelős feladata, aki emellett felel a munkaerőpiaci elvárások folyamatos beépítéséért és a minőségi oktatás fejlesztéséért, továbbá képviseli a szakot a különböző fórumokon. A szakkal kapcsolatos napi adminisztratív döntéseket a szakfelelős hozza meg, akinek munkáját a szaktitkár támogatja. A szakfelelős feladatai az oktatás tartalmának tervezésére, a tantervek karbantartására, az oktatás véleményezésére (beleértve a hallgatói véleményezést), a szak éves önértékelésének és egyéb rendszeres és nem rendszeres jelentések elkészítésére, a szak külső kommunikációjára koncentrálódnak. Közreműködik a szak minőségbiztosításának kidolgozásában, az oktatók kiválasztásában és ellenőrzésében, továbbá egyéb területek irányításában és koordinálásában (kutatási projektek, intézményfejlesztés, záróvizsgák szervezése, szakdolgozati témák meghatározása és jóváhagyása stb.). Javaslatot tesz a MET-en meghirdetendő tárgyakra, a szakdolgozati témákra, a szakfejlesztési irányelvekre és a kutatási és tudományos diákköri kutatási témákra.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a szakfelelős feladat- és hatásköre kellően részletezett, lefedi a szak tevékenységét és a szak működéséhez kapcsolatos területeket. Szakmai hatásköre megfelelő, ennek alapján képes hatékonyan irányítani a szak munkáját.”

Az Egyetem nem tett észrevételt.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A MAB határozata szerint: „Bár az önértékelés szerint »A szakkal kapcsolatban a MAB nem fogalmazott meg észrevételt«, a MAB a 2009/7/XII/31. sz. határozatában nem akkreditálta a szak indítását, az Oktatási Hivatal felkérése alapján pedig a MAB Felülvizsgálati Bizottsága új szakvéleményt készített. A Felülvizsgálati Bizottság sem támogatta a szak indítását, ennek ellenére a szak indítási engedélyt kapott. A Felülvizsgálati Bizottság kifogásainak többségére az intézmény nem reagált, az FvB alábbi megállapításai a folyó képzésre változatlanul érvényesek:

- »A szervezeti mediátor szakirány differenciált szakmai ismereteinek nincs mivel harmonizálnia«, vagyis a szervezeti mediátor specializáció a KKK-ban nem szereplő ismereteket tartalmaz.
- Az ismeretek egymásra épülésével komolyabb problémák merülnek fel; a menedzsment modellek és rendszerek tantárgy túl későn, a harmadik félévben jelenik meg, ami több tárgy alapját jelenthetné.
- A személyi feltételek a vezetés és szervezés mesterszak indításához a kérelemben összeállított információk alapján nem elégségesek. Számos tantárgy oktatója által megadott publikációs jegyzék témakörei nem harmonizálnak az oktatni kívánt tantárggyal.

- *Az intézmény tudományos tevékenysége jellemzően nem a gazdálkodás- és szervezéstudományok vezetés és szervezési területéhez kapcsolódik. Az egyes oktatók kutatási tevékenysége is csak a szerény jelzővel illelhető.*
- *Az oktatói gárda kutatási teljesítménye nem bizonyítja, hogy az oktatók képesek biztosítani a hallgatók doktori képzésre való megfelelő felkészítését. A doktori képzésre való felkészítés a tervezett szak esetében nem megfelelő.*

A belső minőségbiztosítást illetően a MET-en a működésért és a fejlesztésért az Akkreditációs és Minőségirányítási Iroda felel. A napi minőségirányítási feladatok mellett hatáskörrel rendelkezik fejlesztési kérdésekben is. Előterjesztéseit a Vezetői és Stratégiai Értekezlet tárgyalja. Az iroda oktatási szolgáltatásra fókuszáló kérdőívezést végez, melyet az EvaSys rendszerrel bonyolítanak le.

A főállású oktatók keresésében fontos szerepük van a vezetői (munkatársi) ajánlásoknak. A főállású oktatók kinevezése többlépcsős kiválasztási folyamatban történik a szakmai és tudományos megfelelés, a funkcionális és a viselkedésbeli kompetenciák alapján. Az oktatók továbbképzésére nagy figyelmet fordít a főiskola. Minden akadémiai évre képzési koncepciót készít a HR Iroda. Anyagi keretet biztosítanak, az oktatók jelentkeznek a képzésekre.

Az oktatói munka hallgatói véleményezésére vonatkozó kérdőívet (OMHV) félévente töltik ki a hallgatók, papír alapon. A szakon az átlag 4,48 és 4,56 között mozgott. A gyenge eredményt elért óraadó oktatók esetében óralátogatással győződnek meg az eredmény objektivitásáról, majd a következő félévben vagy tanévben nem kéri meg őket óraadásra. A hallgatók rendszeresen kérdőíves felmérés formájában értékelik a vizsgákat, és a szakdolgozati konzulensek munkáját is.

A MET vezetése komplex értékelési rendszer bevezetését tervezi. Addig az értékelésre személyes vezetői beszélgetések formájában kerül sor.”

Az Egyetem észrevétele szerint: „Több megállapítás érinti a tudományos felkészítés kérdését, így többek között az alábbiak:

(...)

»Az oktatói gárda kutatási teljesítménye nem bizonyítja, hogy az oktatók képesek biztosítani a hallgatók doktori képzésre való megfelelő felkészítését. A doktori képzésre való felkészítés a tervezett szak esetében nem megfelelő.«

E felvetésekre korábbi észrevételeinkben kitértünk, ennek ellenére ezekre a minősítés semmilyen formában nem reagál, amit hiányolunk, illetőleg továbbmenve most egy további cáfolattal egészítjük ki: Kiss Eszter 2015-ben, a szervezeti mediátor specializáción végzett hallgatónk jelenleg az NKE KTK doktori iskolájának hallgatója! Vagyis élő cáfolata e megállapításoknak, esetében a képzés sikerrel készített fel a doktori képzésre.

A MAB FvB megállapítja, hogy az Egyetem nemcsak az Önértékelésben, de a felülvizsgálati kérelemben sem reagált több lényeges kifogásra. Egy doktori képzést éppen megkezdő hallgató esete nem sokat mond arról, hogy milyen a doktori felkészítés minősége.

A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A MAB határozata szerint: „A szak C-SWOT analízisében erősségként emelik ki többek között az oktatás gyakorlatiasságát, a munkaerőpiaci igényekhez igazítottágát, a megfelelő gyakorlati helyeket (miközben a mesterképzéshez nem kapcsolódik szakmai gyakorlat), hazai és nemzetközi vállalati kapcsolataikat, valamint a műhelymunkát. Gyengeségnek a magas csoportlétszámokat tartják, és azt, hogy nincs az intézménynek saját doktori iskolája. Lehetőséget látnak a nemzetközi trendekhez illeszkedő képzések és specializációk indításában, illetve hazai és külföldi ösztöndíjakban. Veszélynek tekintik a nyugat-európai felsőoktatási piac elszívó hatását, a hallgatói létszám csökkenését és a bizonytalan oktatáspolitikai környezetet.

Tervezik a mesterszak nappali munkarendben történő elindítását is emberi erőforrás menedzsment és konfliktuskezelés; információmenedzsment specializációkkal.”

Az Egyetem nem tett észrevételt.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

A MAB határozata szerint:

1. *„Át kell tekinteni az ismeretek egymásra épülését, az egyes tantárgyak tantervi helyét.*
2. *A szervezeti mediátor specializációban felsőoktatási ismereteket nyújtsanak, vagy – a KKK-val megegyezően – építsék be a szakmai törzsanyagba.*
3. *A tantárgyak kötelező és ajánlott szakirodalmi is megfelelőek, korszerűek, frissek legyenek.*
4. *Az oktatói gárda komoly fejlesztésre szorul. A mesterképzés tudományos háttérét a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén releváns oktatói tudományos publikációs tevékenység alapozza meg. Törekedjenek arra, hogy az oktatók publikációs tevékenysége összhangban legyen az oktatott tantárgyaikkal. Ha az oktatói gárda fejlesztése jelentős mértékben nem új felvételekre (személycserére) alapozódik, úgy a mesterképzési szintnek megfelelő tudományos és publikációs teljesítményben mutatkozó gap áthidalása 3-5 éves időhorizonton reális.*
5. *Meg kell szüntetni az oktatók túlzott kreditterhelését, esetleg új oktatók bevonásával.*
6. *Tárják fel a hallgatók továbblépésének, a tehetséggondozásnak, a doktori képzésre való felkészítésnek hatékonyabb módjait.*
7. *Célszerű a vállalati kapcsolatok fejlesztése és bővítése.*

Elemazzék az alacsony diplomaszerezési arány összetevőit, szükség esetén vizsgálják felül a nyelvoktatás gyakorlatát.”

Az Egyetem a kérelem első fejezetében a következő megjegyzést tette: „Végül az ellentmondások közül az egyik leglényegesebb: »a mesterképzési szintnek megfelelő tudományos és publikációs teljesítményben mutatkozó gap áthidalása 3-5 éves időhorizonton reális.« E szerint maga a minősítés is lát reális lehetőséget e fiatal képzés olyan fejlődésére, melynek során megfelelhet a MAB követelményeinek, ugyanakkor e minősítés éppen elvágni kívánja e reális forgatókönyv megvalósításától az intézményt. Ezen ellentmondás feloldásának is kézenfekvő megoldása: a felülvizsgálat eredményeként kapjon lehetőséget az intézmény a további fejlesztésre.”

A MAB FvB szerint nincs ellentmondás a MAB határozatának megállapításai között. Az oktatói gárda a határozat időpontjában nem felelt meg a mesterképzési szakkal kapcsolatos elvárásoknak, megfelelő intézkedések esetén azonban ez a hiány 3-5 éven belül leküzdhető. (Az egyik megállapítás a jelenre, a másik a jövőre vonatkozik.)

Az Egyetem a felülvizsgálati kérelem végén még az alábbi érveket fogalmazta meg: „A minősítés óta is mindent megteszünk a szak előmozdítása érdekében, együttműködésünk a szakmai szervezetekkel folyamatos. Ennek bemutatására elmondható, hogy a minap a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarában (BKIK) a hazai tanácsadó szakma és iparág szakmai-társadalmi ügyeiben (gyakorlatilag országos körben) illetékes kamarai osztály (TANOSZT, a BKIK legnépesebb szakmai osztálya) elnökségi ülést tartott, amelynek kiemelt és fő témaköre a »hazai üzletviteli tanácsadóképzés helyzetének áttekintése« volt, különös tekintettel a felsőoktatásban folyó »junior tanácsadó« (MA) képzésre.

A folyamatos, hosszú távú és sikeres (junior) tanácsadó képzés a Tanácsadó Osztálynak (TANOSZT), a tanácsadó szakmának és iparágak az egyik fontos stratégiai célkitűzése és programja. A szakmának és iparágak (a tanácsadó cégeknek) alapvető érdeke az üzletviteli tanácsadó szakmában (legalább junior szinten) kiképzett pályakezdők kinyerése a hazai felsőoktatási rendszerből.

Az elnökség által lefolytatott szakmai-kamarai monitoring során óhatatlanul szóba került a Budapesti Metropolitan Egyetem vezetés és szervezés szakának részét képező »Üzletviteli tanácsadás« specializáció jelenlegi és jövőbeli helyzete. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (BKIK) a Budapesti Metropolitan Egyetem (METU) vonatkozó képzési együttműködési szerződésének teljesítése kapcsán a szóban forgó beszámolójában kitért a MAB-nak a szakot és specializációt érintő aktuális minősítésére és kritikájára is.

A BKIK TANOSZT elnöksége egyhangúan kiállt a felsőoktatási, így a Budapesti Metropolitan Egyetem vezetés és szervezés szakának Üzletviteli tanácsadás specializáción történő képzése folytatásának piaci igénye és szükségessége mellett.

Ennek hosszú távú biztosítása érdekében a Kamara részről N.N elnök (BKIK TANOSZT) határozott

lépéseket tervez megtenni.

Prof. Dr. N.N, az Akadémia doktora, a magyar HR és vezetési tanácsadó szakma külföldön is széles körben elismert képviselője szintén teljes tekintélyével a Budapesti Metropolitan Egyetem vezetés és szervezés képzésének folytatása mellé állt. (Véleményét lásd a mellékletben!)

A vezetés- és szervezéstudomány területéhez tartozó 14 tanácsadó szakmai szövetséget összefogó BKIK TANOSZT elnökségének állásfoglalása szerint: A hazai üzletviteli tanácsadó szakmának és iparágnak erőteljes és soha meg nem szűnő érdeke az, hogy a hazai felsőoktatási rendszerből olyan végzősök kerüljenek ki, akik ennek a tudománynak mind az elméleti, mind a gyakorlati ismereteit illetően egyaránt magasan képzettek, s egyidejűleg birtokolják az ehhez a szakmához szükséges speciális adottságok, képességek és gyakorlati készségek legjavát is.

Mindenképpen ismételten szóvá kell tennünk, hogy rendre megjelenik velünk szemben a MAB azon igénye, hogy »Célszerű a vállalati kapcsolatok fejlesztése és bővítése«. Már az előző észrevételünkben is jeleztük, hogy mi egyedülálló módon egy sajátos duális képzést vezettünk be (meghaladva időben a hazai felsőoktatási duális képzés bevezetését!).

A BKIK TANOSZT -tal kötött együttműködési szerződésünk értelmében ennek a duális képzésnek az a specialitása, hogy:

ad. 1. igaz, kevesebb időt töltenek az ebben részt vevő hallgatóink a különféle tanácsadói cégeknél, mint az előírások szerinti duális képzésben, de a levelező képzés tekintetében ez nem kevés (az utolsó két szemeszterben, 96 óra/szemeszter!);

ad. 2. azon hallgatók, akik ennek a gyakorlatnak a feltételeit sikerrel teljesítik, junior tanácsadói minősítést kapnak a BKIK TANOSZT-tól (kb. a végzetek 80-90%-a ezt a követelményt sikerrel teljesíti). A gyakorlat vonatkozó hatékonyságát jól jelzi, hogy a végzés után a hallgatóink közül többen váltanak vezetői pályáról tanácsadói pályára, és helyezkednek el tanácsadó cégnél, de még többen vannak azok, akik önálló tanácsadó céget alapítanak! (A vállalatokkal való szoros kapcsolatainkat bizonyítandó csatolunk egy támogató levelet is, amelyet a BKIK TANOSZT elnökétől kaptunk a jelen kérelmünk vonatkozó kitételét is alátámasztandó.)

S végezetül azzal zárnánk a fellebbezésünket, hogy sem a benyújtott Önértékelés kapcsán, sem a későbbiekben természetesen nem állt szándékunkban »elhallgatni« a valóban létező, s az Önök által megidézett MAB határozatot, azonban, mivel az indítási kérelmünkkel kapcsolatosan beadott fellebbezésünket az oktatási és kulturális miniszter felülbíráta és a 12738-1/2010 sz. határozata alapján az eredeti koncepciónk szerint indíthattuk a szakot, mi annak elvei és irányai szerint kezdtünk a képzésünkbe.

Tekintve, hogy azzal a szilárd meggyőződésünkkel adtuk be már 2010-ben is Önökhöz a fellebbezésünket, hogy a képzés beindításával az idő meggyőzően igazol majd minket a két meghatározó MAB kifogással szemben (a szervezeti mediáció nem harmonizál a szakkal, illetve egy felfogásbeli kérdéssel kapcsolatban, hogy alkalmas lesz-e a képzésünk a PhD cselekmény felkészítésére is). Úgy véljük, ma már nem csak az autentikus szakirodalom, de a képzési piac igényei is visszaigazolnak minket. Napjainkra már egyre komolyabb hazai igény van a mediátorképzésre, alternatív vitarendezésben jártas vezetők képzésére, a vezetői kompetenciák vonatkozásában, a gyors változásokkal együtt jelentkező, mind gyakoribb konfliktusos helyzetek kezelésére, az erőszakmentes kommunikációra éppúgy, mint a szervezeti résztvevők körében az asszertív magatartásra, integratív tárgyalás képességére is. S hasonló a helyzet az üzletviteli tanácsadás képzésünk kapcsán is, hiszen a munkaerőpiacon a diplomás és még szakmai minősítéssel rendelkező végzettjeink keresettek a tanácsadó ipar szereplői részéről, sőt többen még pályamódosítást is sikeresen megvalósítottak, s lettek önálló tanácsadók.

Továbbá bízunk abban, hogy meg tudjuk rövid 4 évnyi idő alatt is teremteni (ahogy végül publikációink és tankönyvként hasznosított szakkönyveink is bizonyítják) azt a tudományos bázist (iskolateremtő műhelyt), amely munkájával és kutatásaival tudományosan is képes megalapozni a nálunk folyó képzést. (Szeretnénk emlékeztetni arra, hogy a bolognai átalakulással kidolgozott mesterszak volt a rendszerváltás után az első, amely a felsőoktatás szintjére emelte, s vállalta fel a tanácsadók felkészítését. Azt megelőzően csak jól-rosszul kialakított tanfolyamokon lehetett erre a pályára felkészülni, a mediátorképzés pedig még ennél rosszabbul állt, hiszen graduális képzés a bolognai átalakulás kapcsán egyáltalán nem is volt terítéken!)”

A MAB és a MAB FvB a képzés értékelése során nem vizsgálja annak szükségességét, gazdasági indokoltságát. Vállalati kapcsolatok fejlesztésére vonatkozó javaslat a MAB határozatában valóban nem indokolt.

Összességében megállapítható, hogy az Egyetem érvelése néhány kisebb jelentőségű ponton (szakfelelős lehet öt tantárgy felelőse, tudásközpont jelentősége, vállalati kapcsolatok) elfogadható, a MAB határozat meghatározó kifogásaival (mediátor specializáció KKK-nak való megfelelése, a szak elméleti megalapozottságának és a doktori képzésre való felkészítés hiánya, személyi háttér hiányosságai, tudományos kutatás) kapcsolatban azonban nem hoztak fel olyan jelentős új tényeket, amelyek a határozat megváltoztatását indokolnák.

Mindezek alapján a MAB FvB – a MAB határozatával egyetértve – a *Budapesti Metropolitan Egyetem vezetés és szervezés* mesterképzési szakán a *képzés folytatását nem támogatja*.

Budapest, 2016. július 14.

Szabó András
a MAB FvB elnöke h.